

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Υ π ό

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 71

— Θὰ σε ἄφινε νὰ πλησιάσῃς ἂν ἡ καρδία σου εἶνε ἀγνή καὶ οἱ σκοποὶ σου καλοὶ, ἀπῆντη-
σεν ὁ Χασάν χωρὶς νὰ συγκινηθῇ.

— Κακομοίρη! ἀνέραξεν ὁ ὑπολοχαγός, ὁ Γκουσά-Νισίν σου ἐλη-
σμόνησε νὰ σε διδάξῃ
τὰς στοιχειωδέστερας
γνώσεις τῆς ἀεροφρο-
σύνης. Πολλὴν τιμὴν
θὰ τοῦ ἔκαμνεν ἡ δε-
σποινὴς ἂν κατεδέχετο
νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ κατ-
αφίγιόν του.

— Ἄν ἡ Φράγγα
Χανούμ ἔχῃ καθαρὰν
τὴν καρδίαν, θὰ τὴν δε-
χθῇ με τιμὴν, ἐπανέ-
λαθεν ὁ Χασάν μετὰ
τῆς αὐτῆς σοβαρότητας.

— Ἄρῆσατέ το τὸ
καυμένο τὸ παιδί ἤσυ-
χον, εἶπεν ἡ Αἰκατερί-
νη. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ
συμπεριφορὰ τοῦ Χα-
σάν δὲν εἶνε ποσῶς ἀ-
ξιόμμευτος καὶ ἂν τοῦ
τὴν ἐδίδαξεν ὁ Γκουσά-
-Νισίν, θὰ εἶνε κατὰ
τὴν γνώμην μου καλὸς
διδάσκαλος.

Ὁ Χασάν ἐμειδίασε με ἄθος εὐγνωμοσύνης διὰ
τὸν ἔπαινον τοῦτον.

— Ἀναπαύτου ὀλίγον ἀκόμα πρὶν ἀναχωρή-
σης, ἐξηκολούθησεν ἡ νεάνις. Πρέπει νὰ ἔχῃς ἀ-
νάγκην ἀναπαύσεως μετὰ τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν
τῶν ἀγορῶν ἐργατῶν μας. Ἐλα εἰς τὰς σκη-
νάς νὰ σοῦ δώσω νὰ πῆς κανένα ποτὸν ἀνα-
ψυκτικόν.

— Σ' εὐχαριστῶ, Χανούμ, ἀλλὰ ἤθελα νὰ
ἐπιστρέφω πρὶν δύση ὁ ἥλιος. Βιάζομαι νὰ προσ-
φέρω αὐτὸ τὸ περιστέρι εἰς τὴν Λεϊλάν.

— Δι' αὐτὴν τὸ συνέλαβες;

— Ναι· ἡ Λεϊλὰ ἀγαπᾷ ὅλα τὰ ζῶα, καὶ τὰ
ζῶα ἔρχονται μόνα τῶν νὰ τὴν εὐρίσκουν. Εἶδα
τὰς μελίτσας νὰ ἔρχονται καὶ νὰ κάθονται εἰς

τὰ μαλλιά της ἢ εἰς τὰ χεῖλη της, ὅταν τὰς
προσκαλῇ, χωρὶς ποτε νὰ τὴν πληγώσουν με τὸ
κεντρί των· τὰ πτηνὰ πετοῦν ὀλόγυρα ἀπὸ τὴν
κεφαλήν της καὶ αἱ δαιδαὶ δορκάδες δὲν φοβοῦν-
ται νὰ λάβουν τροφήν
ἀπὸ τὰς χεῖράς της.

— Καλὰ, δὲν σε κρα-
τῶ, μικρὸ μου Χασάν.
Μοῦ ἐνέπνευσες τὴν ἐπι-
θυμίαν νὰ γνωρίσω τοὺς
φίλους σου νὰ τοὺς τὸ
εἰπῆς, ἄκουσε;... καὶ
πρόσφερε, σε παρακα-
λῶ, αὐτὸ τὸ ρόδον ἐκ
μέρους μου πρὸς τὴν
Λεϊλάν.

Καὶ δρέπουσα ἄθος,
ὅπερ ἔθαλλεν εὐώδεις εἰς
πλησίον κείμενον θά-
μνον, ἡ Αἰκατερίνη τὸ
προσέφερε πρὸς τὸ παι-
δίον, ὅπερ τὸ ἐδέχθη
μετὰ χαρᾶς καὶ τὸ ἔ-
φεραν εἰς τὸ μέτωπον
καὶ εἰς τὰ χεῖλη του.

— Ἡ Λεϊλὰ θὰ λάβῃ
τὸ ἄθος τὸ βράδυ, εἶ-
πε. Καὶ ἂν ποτε ἔλθῃς
εἰς τοὺς βράχους μας,
εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ

εἶσαι εὐπρόσδεκτος.

— Πῶς θὰ σὰς ἀνέβρω, ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη,
εἰς τοὺς βράχους σας; ἡ διεύθυνσις εἶνε ὀλίγον
τι ἀσαφής.

— Σοῦ εἶπα περὶ τοῦ γαβροῦ (τάφου) τῆς
Ἐσθῆρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου· πήγαινε πρὸς ἐκεῖνο
τὸ μέρος, καὶ ἂν ὁ Γκουσά-Νισίν θελήσῃ νὰ σε
δεχθῇ, θὰ εἰδοποιηθῇ περὶ τῆς προσεγγίσεώς
σου καὶ θὰ ἔλθῃ εἰς ὑπάντησίν σου. Σ' εὐχαρι-
στῶ διὰ τὰς περιποιήσεις σου καὶ διὰ τὸ ρόδον,
τὸ ὅποιον μοῦ ἔδωκες διὰ τὴν Λεϊλάν. Ὁ ἥλιος
νὰ σε προστατεύῃ!

Τὸ παιδίον προσέκλινε σχεδὸν ἐδαφιαίως μετὰ τὴν
υπερβολικὴν ἰσχυρὰν φιλοφροσύνην. Εἶτα ἀνεγει-
ρόμενον ἀπεμακρύνθη δρομαίον, ἐλαφρὸν ὡς σκιά.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

Ἡ ἡμέρα ἀπέκλινεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν καὶ ὁ κώδων τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς τάφρους καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς κατοικίας των.

Οἱ Κερδίκαι καὶ οἱ παρ' αὐτῶν φιλοξενούμενοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐκάθησαν ἐπὶ ταπήτων παρὰ τὴν κεντρικὴν καλύβην διὰ νὰ πῶσι τὸ τέϊον.

— Δὲν μού ἐξηγεῖς, Μαυρίκιε, τί πράγμα εἶνε οἱ νεώτεροι Γουέβροι; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἐρυθρῶ διὰ τὴν ἀμάθειάν μου, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι τοὺς ἐνόμιζον ἐξαφανισθέντας ὅσον καὶ αὐτὸν τὸν Ζωροάστρην.

— Δὲν ἠγνόεις ὅμως, ἀδελφοῦλα μου, ὅτι εὐρίσκονται Παρσῆδες εἰς τὰς Ἰνδίας...

— Χρὴ!... ἐγὼ ἤξευρα ὅτι αἱ Ἰνδαὶ κατοικούνται ἀπὸ Βουδδιστάς καὶ Μουσουλμάνους... ἀναμειγμένους καὶ ἀπὸ μερικοὺς Παρίας. Ἄλλ' αὐτοὶ λοιπὸν οἱ Παρσῆδες, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖς, καὶ οἱ Γουέβροι εἶνε τὸ αὐτὸ πράγμα;

— Ἀκριβῶς καὶ μάλιστα οἱ Παρσῆδες τῶν Ἰνδιῶν ὑποστηρίζουσι διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ διὰ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων των τοὺς εἰς τὸ Ἰράν ὁμοθησκούς των. Εἰς τὰς Ἰνδίας εἶνε πολυάριθμοι, ἐνῶ εἰς τὴν Περσίαν δὲν εὐρίσκονται πλέον εἰμὴ ὀλίγοι μόνον χιλιάδες.

— Ὅκτὼ περὶπου χιλιάδες, νομίζω, εἶπεν ὁ ἰατρός Ἀρδύ.

— Τόσοι μόνον!... Τί πράγμα εἶνε ἀλήθεια τὰ ταξείδια!... Μανθάνει κανεὶς καθ' ἡμέραν νέα πράγματα. Καὶ οἱ Γουέβροι ἢ Παρσῆδες λατρεύουσι τὸν Ἥλιον;

— Μάλιστα, καί, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἡλίου προέρχεται τὸ ἱερὸν αὐτῶν πῦρ, τὸ ὁποῖον διατηροῦσι μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἄσβεστον πρὸ χιλιάδων ἐτῶν. ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Εἶνε περίεργον ὅτι οἱ Πέρσαι ἐπιδεικνύουσι μῖσος καὶ περιφρόνησιν κατὰ τῶν Γουέβρων ὡς εἰδωλολατρῶν, ἐνῶ ταύτοχρόνως εὐρίσκονται παρ' αὐτοῖς τοῖς ἰδίους πολυάριθμα καὶ φανερὰ ἔγνη τῆς ἀρχαίας ταύτης λατρείας. Ἐν Χορασάν, ἐπὶ παραδείγματι, ὅσάκις φθάνουσι ξένοι εἰς τι χωρίον καὶ θέλουσι νὰ τοὺς ὑποδεχθῶσι μετὰ τιμῆς, πέμπουσι πρὸς ὑπάντησιν αὐτῶν πρεσβείαν, ἣτις προσφέρει αὐτοῖς ἀγγεῖον πλήρες φλεγόμενων ἀνθράκων, τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος. Τὸ ἔθιμον τοῦτο βεβαίως εἶνε λείψανον τοῦ θρησκευματος τῶν Γουέβρων.

— Ἐπίσης ἡ δημοτελέστερον πανηγυριζομένη εορτὴ καθ' ἅπασαν τὴν Περσίαν εἶνε ἡ τοῦ Νερούζ, ἣτοι τοῦ νέου ἡλιακοῦ ἔτους, κατὰ Μάρτιον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

— Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ἡ περιφρόνησις ἣν ἐμπνέουσιν οἱ Γουέβροι; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ποῖος εἰζεύρει; . . . Ἡ θρησκεία των δὲν εἶνε ἡ ἐπίσημος τῆς χώρας. . . Δὲν θάπτουσι τοὺς νεκροὺς των, νυμφεύονται ἀναμεταξύ των, τέλος δὲ ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Μωάμεθ. Καὶ αὐτὸ εἶνε κυρίως τὸ μέγα ἐγκλημα των. Διὰ τοῦτο διάγουσι ζωὴν βασανισμένην. Καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ πλουσιώτεροι Γουέβροι ἔμποροι — εἶνε δὲ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν κάτοχοι κολοσιαιᾶς περιουσίας — δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀναβάνωσιν εἰς ἄλλο ζῶον παρὰ εἰς ὄνον, καὶ εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ καταβαίνουν ἀμέσως αὐτοῦ ὅσάκις ἀπὸ μακρὰν διακρίνωσι Μουσουλμάνον, νὰ φέρωσιν ἰδιαίτερα χρώματα (εἰς αὐτὸ τὸ διαμέρισμα τὸ ἰδιαίτερόν των χρῶμα εἶνε τὸ λευκόν) διὰ νὰ δύναται τὸ πλῆθος νὰ τοὺς λοιδορῇ χωρὶς κίνδυνον ἐκ πλάνης ν' ἀπευθίνη τὰς ὄψεις του πρὸς τοὺς ἀληθεῖς πιστοὺς. . . Σὰς διαβεβαίω, δεσποινίς Αἰκατερίνη, ὅτι οἱ ἀγαθοὶ αὐτοὶ Πέρσαι εἶνε χειρότεροι ἀπὸ πάντας τοὺς ἄλλους ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς μισαλλοδοξίας. Οἱ δὲ Γουέβροι ἀνταποδίδουσι ἑκατοναπλασίως τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον τρέφουσι κατ' αὐτῶν. Κατ' οὐδένα λόγον θὰ συγκατετίθεντο νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ὀπαδοὶ τοῦ Μωάμεθ. Παρατηρήσατε βεβαίως, ὅτι ὁ μικρὸς Χασάν φέρει ὀλόκληρον τὴν κόμην του.

— Τῷ ὄντι, ἀπήνησεν ἡ Αἰκατερίνη, παρατήρησα ὅτι δὲν ἔφερε τὸ Χαρκοῦλ (1) ὅπως τὰ ἄλλα ἐγγχώρια παιδιὰ.

— Προσπαθοῦν νὰ διαφέρωσι κατὰ πάντα ἀπὸ τοὺς δυνάστας των, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν πρὸς τιμὴν των, ὅτι διακρίνονται ἰδίως διὰ τὴν ἀκεραιότητά των καὶ τὴν χρηστότητα περὶ τὰς συναλλαγάς, ἣτις ἐδῶ εἶνε παροιμιώδης.

— Τέλος πάντων εἶνε λαὸς ἄξιος ἐνδιαφέροντος, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἡ εὐλικρίνεια καὶ ἡ καλὴ πίστις δὲν εἶνε ἀρεταὶ συνήθειαι εἰς τὰς καταδυναστευομένας φυλάς. Πρέπει νὰ ἔχωσι μέγα ψυχικὸν σθένος διὰ νὰ διατηρῶσι μεθ' ὅλους τοὺς διωγμούς, τοὺς ὁποίους ὑφίστανται, αὐτὰ τὰ πολύτιμα προτερήματα.

— Βεβαίως, υπέλαβεν ὁ Μαυρίκιος. Καὶ ἂν ἔχωμεν καιρὸν, Αἰκατερίνη, θὰ σὲ ὑπάγω νὰ εὐρωμεν μίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τὸν γέροντα Γκουσά-Νισίν. Πρέπει νὰ εἶνε πολὺ περίεργος ἄνθρωπος.

— Μπᾶ!.. κατὰ ἀπατεῶν θὰ εἶνε! ἐγρύλλισεν ὁ καθηγητὴς Χάσελφρατζ συσσωρεύων πολλὰ τεμάχια σακχάρου ἐντὸς τοῦ κυάθου του καὶ ῥοφῶν θορυβῶδῶς τὸ τέϊόν του. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε ψεῦστα. Οὔτε λέξιν δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ πιστεύσῃ ἀφ' ὅσα λέγουν.

(1) Οἱ Μουσουλμάνοι ἔχουσι τὴν κεφαλὴν ἐντελῶς ἐξυρισμένην, ἐκτὸς τοῦ Χαρκοῦλ ἢ Μωάμεθ, βοστρύχου, ὃν διατηροῦσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου, ὅπως μετὰ θάνατον ὁ προφήτης τοὺς ἀρπάσῃ ἐξ αὐτοῦ καὶ τοὺς θέσῃ εἰς τὸν Παράδεισον.

Κεφάλαιον Ε΄.

Ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν.

Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν εἶχε πεισθῆ ἄνευ πολ-
λοῦ κόπου νὰ παραμείνῃ ἡμέρας τινὰς εἰς τὰς
σκηνὰς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς. Οὐ μόνον
ἡ ἐγκαρδίας ὑποδοχὴ καὶ ἡ ἀπροσποίητος ἀφέ-
λεια τῶν ξενιζόντων αὐτὸν τὸν εἶχε προσελκύ-
σει ἀμέσως, ἀλλ' ἤδη ἠσθάνετο βαθμηδὸν μετα-
διδόμενον εἰς ἐκὺν τὸν ἐνθουσιασμόν των.

Αὐτός, ὅστις ἐπὶ ζωῆς του οὐδέποτε εἶχε
συλλογισθῆ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς τῆς Περσίας,
εἰμὴ κατὰ τοὺς ἀπομεμακρυσμένους χρόνους ἐπὶ
τῶν θρανίων τοῦ σχολείου, ὅτε κατηράτο συλλή-
θδην πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, αὐτός, ὅστις
ἐνδιεφέρετο περισσότερον περὶ ἐνὸς σειρητιῶστρα-
τιωτικῆς στολῆς παρὰ περὶ ὀλοκλήρου τῆς κλη-
ρονομίας τῶν Ἀχαιμενιδῶν, τῶν Σασσανιδῶν
καὶ ἄλλων δυναστειῶν, ἰδοὺ ὅτι τώρα ἤρχιζε νὰ
καταλαμβάνηται ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ πυρετοῦ!

Καὶ αὐτὸς ἤθελε ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς γῆς τὰ
ἀπόκρυφα τῶν ἐξαφανισθεισῶν γενεῶν καὶ ἐσκό-
πευε τὴν ἐπαύριον νὰ ἐργασθῆ δραστηρίως διὰ
τῆς σκαπάνης, ἂν οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, τοῦλά-
χιστον ὅπως ἀποδείξῃ εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὴν
διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ἰδικοῦ του βραχίονος καὶ
τοῦ ἀνυποφόρου Χάσελφρατζ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐμελλε
νὰ συμβῆ ἔκλειψις σελήνης, καὶ ὁ κ. Κερδίκ,
ὅστις εἶχε μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποσκευῶν
του καὶ ἐξάριετον τηλεσκοπίον, παρήγγειλεν εἰς
τὸν Γαργαρίδην νὰ τὸ στήσῃ ἔξω. Ὁ Χάσελ-
φρατζ ἐποφελούμενος τῆς εὐκαιρίας ἤρχισε πά-
ραυτα νὰ λαλῆ μετ' ἐπαίνων περὶ τοῦ τηλεσκο-
πίου, ὡς νὰ ἦτο ἀποκλειστικὴ του ἰδιοκτησία
καὶ ἐν ταύτῳ ἠτύσοχεδιάσε διατριβὴν ἀστρονομι-
κὴν, ἐπιδείξας μὲν μάθησιν ἀρκετὴν, ἀλλὰ καὶ
μὴ ἀμελήσας νὰ πλήξῃ φορτικῶς καὶ θανασίμως
τοὺς ἀκροατὰς του. Τέλος ἐπελήφθη ἐν τῷ λόγῳ
του καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἐκλείψεων, καθ' ἣν
εἶχε συνήθειαν νὰ μὴ παραλείπῃ κανὲν ἀντικεί-
μενον ὀμιλίας ἐκ τῶν παρουσιαζομένων πρὸς
αὐτόν.

Τὴν ἐνάτην ὥραν, ὅτε ἡ σελήνη εἶχεν ἐπι-
σκιασθῆ καὶ ἐνῶ ἕκαστος ἐκ περιτροπῆς παρε-
τήρει διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὸ φαινόμενον, θόρυ-
θος ἠκούσθη προερχόμενος ἐκ τῶν καλυθῶν τῶν
ἐργατῶν, ἔφθασε δὲ ὁ Ἀριστομένης δραματός.

— Τί τρέχει; εἶχεν ὁ Μαυρίκιος, πάλιν καυ-
γάδες ἔχομεν;

— Ὅχι, ὄχι, κύριε, δὲν εἶνε καυγάς, ἀπῆν-
τησεν ἀσθμαίνων ὁ ὑπηρετὴς.

— Τότε λοιπὸν τί θέλουν;

— Θέλουν... θέλουν τὴν σελήνην τίποτε
ὀλιγώτερον! Μὰ ξανακούσθηκε τσαούτη ἀμά-
θεια! ἐξηκολούθησεν ὁ τελειοδιδάκτος ὑπεροπτι-
κῶς. Εἰς μᾶτην ἐκοπίασα νὰ τοὺς ἐξηγήσω τὸ

ἀπλούστατον φαινόμενον τῆς ἐκλείψεως (πιστεύω
δὲ ὅτι τοὺς ἐξήγησα τὴν θεωρίαν μὲ ὅλην τὴν
ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν). Αὐτοὶ δὲν θέλουν ν' ἀ-
κούσουν!... Θέλουν καὶ καλὰ τὸ φεγγάρι των!

— Μήπως τάχα θαρροῦν πῶς τοὺς τὸ ἐκλε-
ψαν; ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός.

— Χωρὶς νὰ θέλετε ἐμαντεύσαστε ἀκριβῶς
αὐτὸ νομίζουν, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος. Εἶνε
ικανοὶ νὰ φανταστοῦν ὅτι ἐγὼ κατέσχον τὴν σε-
λήνην διὰ τοῦ τηλεσκοπίου μου, Κύριος οἶδε πρὸς
ποῖον σκοπὸν ἀπαίσιον!... Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν
δὲν ἤλθαν νὰ μοῦ ζητήσουν νὰ κάμω νὰ βροῆξῃ;
Ἐνῶ δὲ ἐγὼ τοὺς ἔστειλα εἰς κόρκακας, ὅπως
τοὺς ἀξίζει, τοὺς ἤκουσα νὰ ψιθυρίζουν μετα-
ξύ των: «Ναί, ναί, ὁ Φράγκος φυλάγει τὸ
πνεῦμα τῆς βροχῆς μέσα εἰς ἓνα μεγάλο κουτί.
Κάθε πρωτὶ καὶ κάθε βράδυ πηγαίνει καὶ τὸ
βλέπει...»

— Καὶ περὶ τίνος ὠμιλοῦσαν;

— Περὶ τοῦ βαρομέτρου μου.

— Τὰ κτήνη!... εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Οἱ κακόμοιροι! εἶπε διακόπτων ὁ Χά-
σελφρατζ μετ' οἰκτιρμοῦ, τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης
ἀκόμη δὲν ἔλαμψε δι' αὐτοὺς!... Μοῦ ἐπιτρέ-
πετε, κύριε Κερδίκ, νὰ ὑπάγω νὰ τοὺς εἰπῶ δύο
λόγια;... Τολμῶ νὰ καυχθῶ ὅτι κατέχω τὸ
χάρισμα νὰ λαλῶ πρὸς τὰ πλήθη καὶ πιστεύω
ὅτι θὰ δυνθῶ νὰ τοὺς πείσω;

— Ἀλλὰ, κύριε, δὲν ἐπιθύμουν διόλου ν' ἀνα-
λάβητε ἔργον τόσον δυσάρεστον...

— Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ἐγὼ ἐδοκίμασα
τὴν εὐγλωττίαν μου, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἀναμι-
γνυόμενος ἀπρόσκλητος εἰς τὴν συνδιάλεξιν, καὶ
ἐκεῖ ὅπου ἀπέτυχα ἐγὼ δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς ἄλ-
λος νὰ ἐπιτύχῃ... ὅσον λόγιος καὶ ἂν εἶνε, προσ-
έθηκε ψιθυρίζων καὶ βίπτων βλέμμα προκλη-
τικὸν ἐπὶ τοῦ Γερμανοῦ.

Στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ὑπηρετὴν ὁ Χά-
σελφρατζ ἀπήντησε πρὸς τὸν Μαυρίκιον:

— Δι' ἐμὲ τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν εἶνε διόλου δυσ-
άρεστον, ἀγαπητέ μου κύριε. Δὲν θὰ ἀποκρύ-
ψω, ντεσαποικισ καὶ κύριοι, ὅτι ἡ φυσικὴ μου
κλίσις ἦτο νὰ γίνω ἱεραπόστολος. Προωρισμένος
νὰ γείνω ἱερεὺς, ἀφῆθην νὰ σαγηνευθῶ ἀπὸ τὴν
ἐπιστήμην, ἀλλὰ μοῦ μένει ἀκόμη κάτι τι ἀπὸ
τὴν ιδιότητα τοῦ ἱεροκήρυκος... Ὅλοι αὐτοὶ οἱ
ἄνθρωποι εἶνε ἀδελφοί μας!... Ναὶ αὐτοὶ οἱ εἰδε-
χθεῖς Διζφουλῆδες, αὐτὰ τὰ ἐξητυλισμένα ὄντα,
οἱ ψεῦσται, εἶνε ἀδελφοί μου καὶ ἡ καρδιά τοῦ
Χάσελφρατζ εἶνε ἀρκετὰ εὐρεῖα ὅπως τοὺς πε-
ριλάβῃ ὅλους!... εἶπεν ὁ καθηγητὴς τύπτων διὰ
τῆς χειρὸς τὴν εὐρεῖάν του γαστέρα καὶ ἐγειρών
πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς ἀκτινοβολούσας αὐτοῦ διό-
πτρας. Ἀφήσατέ με νὰ τοὺς ὀμιλήσω, κύριε
Κερδίκ. Ἐγὼ ἀναδέχομαι νὰ τοὺς καταπραῦνω.

Ὁ Μαυρίκιος χαίρων διότι ἐμελλε ν' ἀπαλ-

λαγῆ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τοῦ φλυάρου καὶ ὀχληροῦ ἐπισκέπτου, ἀπεδέχθη τὴν αἴτησίν του.

Ὁ Γερμανός, ὅστις ἐδείκνυεν ἤδη πλήρη γνῶσιν τῶν ὄντων, ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαθουρίνου τῶν καλυβῶν, οἱ δὲ ἀπομείναντες ἔπαυσαν πλέον συλλογιζόμενοι τὰς μωρὰς προλήψεις τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐπελήφθησαν τοῦ προσφιλοῦς εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν θέματος, περὶ τῆς πιθανότητος δηλαδὴ τῶν δυσχεριῶν καὶ τῆς ἀβεβαίου εἰσέτι ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν καὶ τέταρτον ἡ σελήνη ἐξῆλθεν ἐκ τῆς σκιάς λαμπρότερα καὶ ὠραιοτέρα, ὁ δὲ καθηγητὴς Χάσελφρατζ ἀνεφάνη ταυτοχρόνως ἀναγγέλλων ὅτι ἡ εὐγλωττία του ἴσχυσε νὰ διασκεδάσῃ τὸν ἀνόητον τρόπον τὸν ἐπικρατοῦντα μεταξύ τῶν ἰθαγενῶν. Μετὰ τοῦτο ἀπεχωρίσθησαν καὶ μετέβη ἕκαστος ν' ἀναπαυθῆ.

— Τί λαμπρὰν ἰδέαν εἶχεν ὁ ἰατρὸς Ἄρδ' νὰ μὲ παραλάβῃ ἐδῶ μαζί του! .. ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν πρὶν κοιμηθῆ περιτετυλιγμένος τὸν μανδύαν του καὶ ἔχων παρ' ἑαυτὸν τὸ βιβλίον του. Ὁ Μαυρίκιος Κερδικ εἶνε ἀνκμφιδόλως νέος ἐμβριθὴς καὶ διακεκριμένος. Καὶ πρέπει νὰ εὐρίσκειται πράγματι ἐπὶ τὰ ἴχνη σπουδαίης ἀνακαλύψεως, διότι δὲν φαίνεται φαντασιοκόπος αὐτός! Τόσον τὸ καλλίτερον διὰ τὴν Γαλλίαν!... Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του θὰ σκάσουν οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι πρὸς ἐπίμετρον, τοῦθ' ὕπερ δὲν θὰ ἦτο ἀξιοκαταφόρητον... Καὶ ἡ θελκτικὴ ἐκείνη Αἰκατερίνη!... Βεβαίως δὲν ἀνταπεκρίνετο ὡς ἐκ τῶν γνώσεών της καὶ τῆς παρουσίας αὐτῆς καταστάσεως πρὸς τὸν τύπον τῆς νεάνιδος, τὴν σιωπηλὴν καὶ κάτω νεύουσαν τὰ ὄμματα δεσποινίδα, ἣν ἐφαντάζετο ὅσάκις ἡ ἰδέα μελλούσης τινὸς κυρίας Γκυγιὼν ἐπήρχετο εἰς τὸν νοῦν του. Καὶ αὐτῆ, ἀληθῶς εἰπεῖν, ὡς πρὸς τὴν σωροσύνην οὐδενὸς ἦτο ὑποδεεστέρα· ἀλλ' ὅπως δῆποτε ἀπέιχε πολὺ τοῦ τύπου τὸν ὁποῖον ὠνειοῦετο τοῦτο ἦτο ἀναντίρρητον...

Ὁ Λουδοβίκος Γκυγιὼν ἔτρεφεν ἀπεριόριστον ἀπέχθειαν πρὸς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν τὸ ἀφθόνως ἀναπτυχθὲν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσκαετίαν, πρὸς τὰς νεάνιδας τὰς λογιωτάτας, τὰς τρεχούσας ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Κολλεγίου εἰς τὴν Σορβόνην μὲ τὴν σάκκαν εἰς τὸ χέρι, μὲ τὸ ἦθος ἀπτόητον καὶ ἀναιδέες, γινωσκούσας τὰ πάντα, συζητούσας περὶ πάντων καὶ περὶ πάντων ἀποραινόμενας... Περιπίπτων δὲ ἀπὸ μιᾶς ὑπερβολῆς εἰς ἄλλην, κατήντα σχεδὸν νὰ πιστεύῃ ὅτι αἱ τοιαῦται νεάνιδες τίποτε δὲν ἐγίνωσκον.

Δι' αὐτὸν πᾶσα ἡ γνῶσις τῆς γυναικὸς ἔπρεπε νὰ περιορίζηται ἀποκλειστικῶς περίπου εἰς τὰ ἔργα τῆς οἰκοκυρᾶς.

Διατὶ τὴν ἀπέναντι τοῦ τύπου αὐτοῦ τῆς περιφρονουμένης γυναικὸς ἠσθάνετο τὰς προλήψεις του κλονιζομένης καὶ τὴν ἀγαπητὴν του περὶ γυναικῶν θεωρίαν ἐξαφνιζομένην; Ἡ Αἰκατερίνη Κερδικ ἐσύχναζεν ἄλλοτε βεβαίως εἰς τὰ ἀνώτερα σχολεῖα, μὲ τὴν δερματίνην σάκκαν ἐξαρτωμένην ἐκ τοῦ βραχίονος, πολλάκις μετὰ τῶν συμμαθητριῶν της θὰ εἶχε συζητήσει περὶ τῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων τοῦ συνθετικοῦ ἢ τοῦ ἀναλυτικοῦ ὕφους, περὶ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου... Καὶ θὰ ἦτο βέβαια — τί φοίη! — δαφιλῶς ἐφοδιασμένη μὲ διπλώματα.

Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἰατροῦ, ἐγίνωσκε τὴν ἀραδικήν, τὴν τουρκικὴν, τὴν περσικὴν γλῶσσαν καὶ ἀνεγίνωσκε τοὺς σηνοειδεῖς χαρακτῆρας. Ἐσκόπευε διὰ τῆς καρδίας μὲ τὴν εὐκίνησιαν στρατιώτου· ἔπνευε θαυμασίως· εἶχε τέλος πάντων ὅλα τὰ ἐλαττώματα... Καὶ μὴ ταῦτα δὲν τὴν ἀπεστρέφετο!... ἀπεστρέφετο ὅμως τὸν ἑαυτὸν του.

— Τί σοῦ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνδρες! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν. Διότι εἶνε νέα καὶ ἀξιέραστος, τῆς συγχωρῶ ὅλας ὁμοῦ τὰς ιδιότητας, τὰς ὁποίας θὰ κατεδικάζα αὐστηρῶς ἂν ἤθελε τὰς συναντήσω εἰς καμμίαν ἀσχημομύραν μὲ ματουάλια!... Βεβαίως δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν.

Ἄλλὰ ταῦτα διαλογιζόμενος ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ἐπλανάτο· δὲν κατέτασσε τὴν Αἰκατερίνην Κερδικ μεταξύ τῶν σχολαστικῶν, διότι ἀπλούστατα δὲν ἦτο τοιαῦτη· δὲν τὴν κατεδικάζε διὰ τὰς ἀνδρικὰς αὐτῆς ιδιότητας, διότι ὦν λίαν δίκαιος κατὰ βάθος, δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἐλέγξῃ διὰ πράγμα ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῶν περιστάσεων.

Ἀνεγνώριζεν ὅτι δὲν ἐπετιδεύετο τὴν ἰδιότητα. Ὁ ἀδελφὸς της βλέπων ὅτι ἐκέκτητο πολλὴν τάσιν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ ἤκιστα μεριμνῶν, ὡς ἀληθῆς σοφός, περὶ τῶν ἐλεεινῶν προλήψεων, τῆς ἐδῶκεν ἀγωγὴν ἀνδρικήν, τὴν κατέστησε μαθήτριάν του, σύντροφον αὐτοῦ ἀχώριστον, εἶτα δὲ, ὡς εἶδομεν, καὶ συνεργάτιδα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἀνασκαφῶν.

Χάρης εἰς τὴν γενομένην παρὰ τῆς Αἰκατερίνης ἀνακάλυψιν τοῦ τεμαχίου τῆς πλίνθου, ἐπρόκειτο τὴν ἐπαύριον ν' ἀρχίσωσιν ἀνασκαφὰς εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 4 σωρὸν, εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε τόσον εὐτυχῶς προσκοῦσει καὶ κλονισθῆ. Αὐτῆ ἡ ἰδία ἐμελλε νὰ δώσῃ τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς σκαπάνης πρὸς τοῦσιν τῆς τάφρου.

Κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν καθεὶς εἶχεν ἐγεροθῆ καὶ εἶχεν ἤδη ἀνακουφισθῆ διὰ καλοῦ προγεύματος.